

PRESENCIA

Núm. 2075. ■ Del 2 al 8 de desembre del 2011. ■ Any XLVI.

www.presencia.cat

Països Catalans

El corredor mediterrani reforça els lligams entre uns territoris cridats a entendre's

David Trueba. El director de cinema i escriptor estrena «Madrid 1987», una pel·lícula al marge de la indústria.

El mitjó català. L'empresa Bagmovil, de Pineda, ha inventat els «mitjons» per a mòbil.

Moda egípcia. El Museu Egipci repassa la concepció estètica d'una civilització que durant 3.000 anys va practicar el culte al cos

De Salses a Guardamar...

... de Fraga a Maó. Els Països Catalans són una nació o una simple comunitat lingüística? La recent aliança empresarial i institucional pel corredor mediterrani reforça encara més els lligams entre uns territoris cridats a entendre's

El corònim Països Catalans

ENRIC ORTS
Si seguim la sentència de Josep Pla, en què hi afirmava que el seu país era allà on deia «bon dia» i li responien «bon dia», vora 14 milions de persones podrien considerar-se compatriotes de l'empordanès en l'actualitat. El pes demogràfic dels territoris de parla catalana, els Països Catalans, supera amplament el de Suècia, Àustria, Bèlgica, Grècia o Portugal, i tanmateix aquesta comunitat lingüística, nació per a molts, no gaudeix d'un estat propi, ni tan sols d'una mínima estructura institucional comuna. La mera teorització d'un projecte polític unitari genera tanta adhesió com rebuig, quan no indiferència, entre aquells que estan cridats a bastir-lo. Però lluny de les estridències dels debats identitaris, el cert és que, amb discreció i naturalitat, l'articulació d'aquesta àrea del sud d'Europa avança amb pas desacomplexat i arguments cada dia més sòlids. L'última etapa cremada en aquesta cursa de fons l'han completat les organitzacions empresarials i les institucions de tots els territoris que, coordinada-

La paternitat del terme Països Catalans s'atribueix a Benvingut Oliver (1876), un valencià de Catarroja especialista en el dret foral de Tortosa que, com va apuntar l'assagista Joan Fuster, no era un pancatalanista ni de bon tros. Segons l'historiador Arnau González, professor de la UAB i autor de *La nació imaginada*, (editorial Afers) és durant els anys trenta del segle XX quan l'ús del corònim ressurgeix. «Amb tot, no seria fins als quaranta i cinquanta quan hi començaria a imposar-se per sobre de la resta d'opcions: *Terres de Llengua Catalana, Països de Llengua Catalana...* Tanmateix, l'adopció final d'aquest nom, prou adequada des d'una perspectiva nacional i cultural, ha facilitat la demagògia i els atacs constants contra una voluntat de creació d'un espai cultural català», assenyalava González.

ment, han reclamat el corredor mediterrani a Brussel·les.

Però molt abans d'aquesta darrera incorporació, multitud de projectes dels àmbits més diversos ja havien fet dels Països Catalans el seu marc de referència. És el cas, per exemple, de la Fundació Ramon Llull, que té com a objectiu la defensa i projecció exterior del català, i on són presents els governs andorrà, català i balear, la Xarxa de Ciutats Valencianes o el Consell General del Pirineus Orientals. També podem parlar de la Xarxa Vives, que agrupa universitats de Catalunya, el País Valencià, les Illes Balears, Catalunya Nord, Andorra i Sardenya; o de la Federació Llull, que componen Òmnium Cultural, Obra Cultural Balear i Acció Cultural del País Valencià (ACPV).

Si hi ha un lloc on els Països Catalans adquireixen un sentit palmari, aquest és el despatx del president d'ACPV, Eliseu Climent. Marmessor de Joan Fuster, l'editor i activista considera que el territori que s'estén de Salses a Guardamar i de Fraga a Maó configura una «comunitat nacional». «Si no agrada el nom Pa-

isos Catalans, té igual, inventem-ne un altre. L'important és que estem en un procés d'articulació irreversible. Malgrat algunes notícies de les quals se'n fa un gra massa, la presa de consciència avança en tots els camps. Hi ha moltes coses en funcionament, sense aldarulls, amb normalitat, i això era inimaginable feia uns anys. La resposta de la societat civil al tancament de TV3 al País Valencià o les 650.000 signatures arreplegades per a la ILP *Televisió Sense Fronteres* han superat les previsions més optimistes. És clar que hi ha gradacions. No veig les patronals demanant la independència del Països Catalans, però és constatable que ja s'han llevat de damunt tots els complexos. Per exemple, al País Valencià s'han adonat que fer anticatalanisme ha costat molts diners, que això no va enlloc i que en el món de la globalització només conjuntament tots aquests territoris podem tenir algun pes», apunta Climent.

Al seu parer, la cohesió d'aquesta àrea interessa tots els territoris, començant per Catalunya. «Al Principat li és vital un

Estatus jurídic del català en cada territori

La formació dels Països Catalans

PAÍS VALENCIÀ:
Jaume I entra a València el 9 d'octubre de 1239

FRANJA DE PONENT:
Segregada de Catalunya amb la divisió provincial de 1833

ILLES BALEARS:
Les tropes de Jaume I conquisten Mallorca el 31 de desembre de 1229

CATALUNYA DEL NORD:
El Tractat dels Pirineus, que posa fi a la guerra dels Trenta Anys, imposa la cessió a França del comtat de Rosselló i part del de la Cerdanya.

ANDORRA:
Es constitueix en Principat el 1278

L'ALGUER:
Re poblada per catalans el 1372

Blavers sense fronteres

hinterland perquè no és autosuficient. Un enfonsament del País Valencià afectaria greument la força de Catalunya, per això hi ha de cultivar tot el territori, d'acord sempre amb la voluntat de la resta», assenyala l'editor.

Però el Principat es troba en una disjuntiva. Per una banda se sent en l'obligació de promoure i vetllar per la catalanitat de la resta de territoris i, per l'altra, tem que aquesta implicació siga interpretada com una ingerència o, en el cas més extrem, com una maniobra imperialista. De fet el terme Països Catalans genera un important rebuig, especialment al sud del riu de la Sènia, i no només entre els sectors anticatalanistes. El corònim no resulta còmode tampoc per a molts dels que des de fóra del Principat estan per l'articulació d'una comunitat cultural, lingüística i econòmica, però no política. Així, el Bloc (abans Unitat del Poble Valencià), el principal referent del nacionalisme polític valencià, ha evolucionat en les últimes dècades des d'un remarcable pancatalanisme a un valencianisme estricte. Ja siga per convenciment o per estratègia, el cas és que per al Bloc, l'expressió Països Catalans ha esdevingut tabú.

Segons el geògraf Josep Vicent Boira, autor d'*Euram 2010* i de *La Commonwealth catalanovelenciana*, el terme Països Catalans «ja no és operatiu». «Què vol dir operatiu? Que alguna cosa fun-

L'anticatalanisme és gairebé tan antic com el pancatalanisme, encara que el seu discurs, descaradament espanyolista, s'ha manifestat amb força només en moments

puntuals, com ara al País Valencià durant la Transició. Hi ha grupuscles anticatalanistes a tots els Països Catalans i fins i tot una entitat que els coordina: Los Tres Reinos (València, Aragó i les Balears).

ciona, que serveix, que permet aconseguir uns objectius de manera clara. L'expressió certament ens descriu, però dubte que pugui mobilitzar totes les forces que cal de cada país i no ofereix un valor afegit diferent al que la senzilla descripció cultural o lingüística proposa des de fa temps. En canvi, conceptes nous com el de Commonwealth o eix mediterrani permeten centrar els esforços en els aconseguiments comuns, en els guanys compartits, en les dinàmiques pràctiques dins d'aquest món globalitzat, on l'escala dels fenòmens s'ha ampliat», apunta Boira.

Nació política

A diferència de formacions com ara el Bloc, Convergència i Unió o el Partit Socialista de Mallorca, unes altres opcions sí conceben els Països Catalans com a una en-

titat política. Esquerra Republicana no només defensa aquesta via sinó que té una estructura orgànica conseqüent, amb delegacions fora del Principat, i concorre amb la seua sigla als comicis autonòmics del País Valencià i les Balears. Per la seua banda, Solidaritat per la Independència (SI) va recollir en el seu programa per a les eleccions de 2010 una declaració d'independència de tots els Països Catalans «en dos temps»: primer, a proclamar-hi al Parlament de Catalunya i, després, a una «assemblea de representants polítics del conjunt dels Països Catalans».

Aquesta proposta va ser consensuada amb el Partit Socialista d'Alliberament Nacional dels Països Catalans (PSAN), actualment integrant de SI. Per a un dels militants històrics del PSAN, Josep Guia, no hi ha dubte, els Països Catalans són una nació. «També anomenats senzillament Catalunya, de les Corberes al Segura i del Cinca a les Illes, els Països Catalans formen una unitat de llengua i cultura, d'història i de dret, de geografia i d'economia, i de consciència diferenciada respecte a castellans-espanyols, francesos i italians. Per tot això, són una nació», assegura Guia, autor d'*És molt senzill, digueu-li Catalunya*.

Els partits estrictament anticatalanistes a penes tenen ressò fora del Principat. En les passades eleccions generals, Esquerra, l'única força amb aquest perfil que hi concorria, va traure no-

més 4.369 vots (1,05%) a les Illes Balears i 7.509 (0,28%) al País Valencià. «És veritat que el sentiment independentista és més dens al centre de la nació i més feble a la perifèria i que dona un alt percentatge a les enquestes però no es tradueix encara en l'elecció de representants polítics independentistes que actuïn com a

Joan Fuster, el gran ideòleg

El gran ideòleg modern dels Països Catalans va ser el valencià Joan Fuster qui, en el llibre *Nosaltres, els valencians* (1962), va escriure: «A falta de terminologia millor, de la nostra comunitat en diem Països Catalans. El plural és escrupolós, i serveix per integrar-nos amb la plena tranquil·litat del matís regional.» Però Fuster no va inventar res. Ja en els anys trenta, molts van ser els intel·lectuals que van teoritzar sobre la qüestió, com ara els mallorquins Gabriel Alomar i Joan Estelrich. Al País Valencià en destaquen Emili Gómez-Nadal, Nicolau Primitiu i Carles Salvador. Al Principat, Ferran Soldevila, Joaquim Santasusagna i, per damunt de tots, l'historiador Antoni Rovira i Virgili, membre d'Acció Catalana i després d'ERC.

L'obstacle constitucional

A banda de la seua disgregació en tres estats, la Constitució espanyola és l'altre gran obstacle legal per als Països Catalans. En l'article 145.1 els prohibeix taxativament: «En cap cas no s'admetrà la federació de comunitats autònomes.» La disposició no és nova, ja es va aprovar per les corts constituents de la II República. «Va ser una mesura dedicada a impossibilitar la possible federació de territoris de llengua catalana, especialment de Catalunya i les Illes Balears. Tot i que no va provocar un trencament a la Minoria Catalana i que ningú no hi va prendre cap opció radical, alguns diputats catalans i mallorquins van protestar per una decisió que no van acceptar de bon grat», explica l'historiador Arnau González.

Senyeres independentistes a les torres de Quart de València, en una manifestació el passat abril per reclamar les emissions de TV3 al País Valencià. / JOSÉ CUÉLLAR

tals. Tanmateix, tot arribarà. Des del centre a la perifèria, tot s'encomana, només cal repassar la història per comprovar-ho. Així mateix, des de l'estat d'opinió a l'elecció de representants independentistes, només cal que es produeixi el desgast inevitable de les polítiques autonomistes claudicants, consistentes a conti-

nuar pidolant engrunes a una Espanya que ens roba i, alhora, col·laborar en l'escanyament econòmic del poble de tot Catalunya», assenyala Guia.

Aquestes votades han servit en canvi per a visualitzar l'emergència d'opcions nacionalistes no

pancatalanistes a les Balears i el País Valencià. A les Illes, el PSM va liderar una coalició que va obtenir un gens menyspreable 7,16% dels vots, i això que es tractava d'unes generals, una cita en què el vot se sol concentrar en els partits estatals. Al País Va-

lencià, el Bloc, de la mà de Compromís, ha fet història en aconseguir el seu primer escó a Madrid. El nou diputat valencianista, Joan Baldoví, ha assegurat que el seu referent és Vicent Marco Miranda, el fundador d'Esquerra Valenciana que, durant la II República, es va integrar dins del grup d'ERC al Congrés.

Els inicis del pancatalanisme

Segons Arnau González, de la mateixa manera que el catalanisme al Principat sorgeix influït pels corrents romàntics, «el pancatalanisme va seguir models similars a aquells que pretenien apropar culturalment o políticament una sèrie de territoris, com ara els de llengua alemanya o hel·lènica». Però hi va haver una gran diferència: «Els altres gaudien d'estats independents que podien liderar aquest procés i d'una llengua i una cultura inqüestionable i oficial. A l'Alemanya del segle XIX abans i des-

prés de la seva unificació el 1870 o a l'Àustria imperial o republicana a partir del 1918, el pangermanisme no havia de reivindicar l'existència de la llengua pròpia, sinó senzillament l'unificació de tots els territoris germànics. Una situació intermèdia era la grega, on des de la Grècia independent de principis del XIX es reclamava l'annexió dels territoris encara en mans turques. A diferència d'aquests casos, als Països Catalans es propugnava una unitat cultural i lingüística d'uns territoris on el català

no tenia cap reconeixement oficial.»

El pancatalanisme va consolidar-se durant la II República. L'aprovació de l'Estatut d'autonomia al Principat va estimular el creixement de les incipients opcions nacionalistes al País Valencià i a les Balears. En l'àmbit cultural, els anys trenta seran els de la ratificació i consolidació de la unitat de la llengua i d'una normativa comuna avalada per l'IEC, amb la signatura de les Normes de Castelló (1932) com a gran exponent.

Una ballada de sardanes al peu del monument de la Porta dels Països Catalans, al municipi de Salses. / EL PUNT

La Porta del nord, oberta de bat a bat

A Salses, tot i que el castell i el monument de la Porta dels Països Catalans hi situïn l'antiga frontera entre les corones francesa i aragonesa, la francesització s'hi ha instal·lat ja fa anys

ESTEVE CARRERA
Si el nom de Salses continua avui al mapa català es deu sobretot a la tossuderia d'una associació local: l'Associació de la Porta dels Països Catalans. Al capdavant d'aquesta entitat, una parella de Salses, l'Armand i la Janina Samsó, van mobilitzar durant vint anys tot el territori per aixecar un monument que simbolitzaria el límit septentrional de les terres catalanes. Tot va sortir d'un sentiment d'indignació quan a principi dels anys vuitanta es va inaugurar l'àrea de servei de l'autopista de la Jonquera que s'havia de dir *Porta de Catalunya*. Calia fer recular el concepte de porta uns cinquanta quilòmetres

més al nord. Els pals a les rodes de l'administració francesa van durar vint anys, fins que l'any 2003 es va poder inaugurar el monument dissenyat per Emili Armengol. Avui, sortint del territori català per carretera, autopista o en tren, tothom pot veure el monument de Salses. Tret d'això, costa trobar algun rastre més de catalanitat a *Salses le Chateau*. Recentment l'Ajuntament ha posat noms de carrer amb referències catalanes (com Arbúcies o Guardamar, ciutats agermanades) en les noves urbanitzacions. Algun curs d'iniciació al català a les escoles, una ballada de sardanes per Sant Joan a la Porta, i poca cosa més. Salses és el reflex de la Catalunya del Nord:

DADES

Població: 2.500 habitants. Nom oficial Salses le Chateau. En l'administració francesa forma part del departament dels Pirineus Orientals i de la regió Llenguadoc Rosselló.

Alcalde: Jean Jacques Lopez. (Partit Socialista Francès)

Més informació: Associació Porta dels Països Catalans: www.portadelspaisoscatalan.com

Castell de Salses (en francès): salses.monuments-nationaux.fr

un municipi del departament dels Pirineus Orientals –en llenguatge administratiu francès– on es parla i es viu en francès. La catalanitat és en el millor dels casos un *plus* cultural i una oportunitat econòmica si pot fer parar un cotxe a comprar vi. Pràcticament ningú aquí no es planteja que el concepte de Països Catalans integri una vessant política. Més que la Porta, l'atractiu turístic és el castell, una estructura militar encarregada per Ferran el Catòlic que demostra sobradament que aquest punt era frontera entre les corones aragonesa i francesa. Però fa temps que ni el castell ni la porta han impedit que la francesització s'instal·li aquí.

«Parleu com pugueu», va dir Déu a Guardamar

La localitat valenciana, amb un genuí parlar de frontera, experimenta un reviscolament lingüístic després d'una etapa d'interrupció

E. ORTS

Conten que Déu, quan va repartir les llengües per tot, va arribar a Guardamar tan cansat del viatge que va dir-ne als oriünds: «Parleu com pugueu.» La faula il·lustra un cert complex arrossegat secularment pels guardamarencs sobre la presumpta mala qualitat del seu català. Però aquesta és una característica comuna a la majoria del parlars de frontera, exposats a la contaminació i, alhora, refugi d'arcaïsmes. De fet, quan en 1993, amb motiu de la inauguració del monument a la llengua catalana a Guardamar es va convidar les autoritats dels quatre punts cardinals on hi es parlava, el representant de Fraga va contar la mateixa faula, però aplicada a la localitat de la Franja.

Guardamar és el bastió meridional del català, però no és l'últim poble del País Valencià. Per una sèrie de corrents migratoris, el castellà va acabar imposant-se en el XVIII a la comarca del Baix Segura, a què pertany Guardamar. Aquesta última, en canvi, va salvar el català gràcies al seu aïllament físic i al manteniment d'una relació pesquera amb els pobles del nord.

«El català encara és viu a Guardamar malgrat la interrupció lingüística que es va produir a partir dels seixanta, fruit de la diglòssia. En els vuitanta, els matrimonis catalanoparlants que transmetien la llengua als fills ja eren testimonials», explica Josep Cardona, vicepresident de l'associació na-

DADES

Població. 17.097 habitants censats (2011).

Comarca. Baix Segura.

Ús de la llengua. Segons un cens elaborat en 1991, el 42% de la població era catalanoparlant, tot i que la xifra s'ha relativitzat molt des de llavors per la massiva arribada de residents europeus. Actualment, el 35% dels xiquets fan immersió en català a l'escola.

Grups polítics. PP (9 regidors), PSPV-PSOE (7), Esquerra Unida (1)

Distàncies per carretera. Alacant (32 km), València (242), Barcelona (616), Salses (799, 608 km en línia recta).

Fundació. Any 1271, per manament d'Alfons X.

Gola de Guardamar. Només el reviscolament de la consciència lingüística, impulsat des de la societat civil, ha tornat a prestigiar el català i a traure'l de la reclusió dels ambients familiars.

«Es tracta d'una llengua minoritzada, que no residual, que pateix el que en podríem dir una mala salut de ferro», resumeix Joan Carles Martí, un dels activistes pel català més destacats del sud del País Valencià.

L'eclosió de noves genera-

Monument a la llengua catalana a Guardamar. / PRESENCIA

cions amb inquietuds lingüístiques guiades per una intel·lectualitat compromesa, ha forçat un canvi de mentalitat, traduït en accions tan representatives com ara la retolació exclusiva en català de tots els carrers del poble; en l'impuls a la immersió en català (el 35% dels xiquets són escolaritzats en aquesta modalitat); o en una important efervescència associativa vinculada a la llengua.

A Guardamar no hi ha blaverisme, València queda molt

lluny. En tots aquests anys el monument al català ha romàs impol·lut, igual que la placa commemorativa del II Congrés Internacional de Llengua Catalana, un fet impensable en unes altres latituds, en què l'anticatalanisme fa estralls en qualsevol manifestació de simbologia enemiga.

Aquesta normalitat no sorprèn els guardamarencs, per als quals la singularitat de ser l'extrem sud del català forma part del seu catàleg identitari.

L'Ajuntament de Fraga, amb l'estàtua de la Dona de les Faldetes al davant. / ARXIU

Fraga, català amb accent del Cinca

La llengua s'hi manté molt viva tot i l'escàs suport de les administracions. Els fragatins se senten avui majoritàriament aragonesos, però mantenen una estreta relació amb Lleida

DAVID MARÍN

Fraga ha estat al llarg de la història a un costat o l'altre de la frontera entre Catalunya i Aragó, segons es considerés la frontera el Cinca o el riu Segre. Va ser conquerida el 1149 als musulmans juntament amb Lleida, de qui era un districte, i el rei Berenguer IV la va cedir al comtat del Pallars. L'any 1244 les Corts de Barcelona van definir Catalunya «de Salses al Cinca», però la noblesa aragonesa no ho acceptava i volia la frontera al riu Segre. Al segle XV Fraga es va incorporar de forma clara al regne d'Aragó. En canvi es va mantenir fins al 1995 dins el Bisbat de Lleida amb la resta de parròquies de la Franja de Ponent.

Pràcticament tots els habitants de Fraga coneixen i parlen el català, un català nord-occidental molt similar al de la

ciutat de Lleida. Però no tots l'anomenen així. Fragatí és el nom local de la llengua, usat de vegades per amagar l'àmbit lingüístic al qual pertany, però que almenys no té el caràcter pejoratiu del *xapurriau*, malnom que amb el temps molts parlants han assumit com a propi. Des de 1984 el català s'ensenyava com a assignatura optativa a les escoles.

L'Institut d'Estudis del Baix Cinca és la principal associació cultural de la ciutat i té un paper actiu en la defensa del català. En canvi l'Ajuntament, del PP, no el fa servir ni al web ni a la documentació oficial. L'any passat va canviar el nom de cinc carrers amb noms d'oficis en català pels noms dels cinc continents en castellà.

La frontera política no ha tallat les estretes relacions de Fraga amb Lleida. La capital del

DADES

Població. 13.341 habitants segons el cens municipal (2011)

Comarca. Baix Cinca

Situació de la llengua. La llengua es parla molt però no té prestigi. Segons el darrer estudi lingüístic (2003), al conjunt de la Franja la llengua l'entén el 98,5% de la població i la parla el 88,8%. Ara bé, només el 18,2% l'anomenen català. 43,9% l'anomenen *xapurriau* i el 35,9% utilitzen el nom fragatí o les altres denominacions locals

Grups polítics. PP (8), PSOE (7), PAR (2)

Distàncies per carretera. Lleida (34 km), Tarragona (116), Barcelona (189), Girona (272), València (302), Perpinyà (361), Salses (376), Guardamar (533)

Orígens. Restes més antigues, s. IV a.C. Musulmana a partir del 715, conquerida per Ramon Berenguer IV i cedida al comtat de Pallars el 1149

Segrià, situada a 34 quilòmetres de Fraga, és la ciutat on la majoria de fragatins van a estudiar una carrera universitària, a treballar, a fer les compres de temporada o a rebre assistència hospitalària, cosa que sovint crea discussions entre administracions sobre qui es fa càrrec de la factura. L'agricultura i la ramaderia tenen un gran pes en l'economia de Fraga, i en els darrers anys ha pesat sobre la ciutat la incògnita de Gran Scala, la fantasmal macrociutat de casinos i hotels que un grup d'homes de negocis diuen que volen impulsar a Ontinyena, a només 20 quilòmetres de Fraga, i que canviaria radicalment el paisatge econòmic i social de la comarca. El projecte no avança tot i que els promotors han gastat uns quants milers d'euros en l'opció de compra dels terrenys.

Una imatge de la ciutat de Maó i el seu port, el segon port natural més gran d'Europa. / FOTOLIA

Maó, més enllà de la «h»

Menorca és l'única de les illes que conserva encara una majoria catalanoparlant. Ara l'alcalde de Maó, del PP, vol recuperar la «h» del nom i fer oficial la forma castellana

Mô és com sona en boca dels menorquins el nom de la seva capital, Maó és la grafia del topònim oficial en català i Mahó / Mahón –així amb totes les «h» i en versió bilingüe– és com li agradaria a l'alcalde de la ciutat que s'anomenés en un futur proper. La batlessa, Àgueda Reynés, del PP, ja ha anunciat un referèndum per a l'any vinent, una de les darreres polèmiques a l'entorn de la llengua que ha llançat el Partit Popular des que va guanyar, el maig passat, les eleccions autonòmiques i va arrabassar en les municipals la tradicional hegemonia d'esquerres a l'illa de Menorca, on governa per primera vegada la capital.

Maó va ser l'últim municipi de les Balears a aplicar la Llei de Normalització Lingüística de

1986 –impulsada pel govern de Gabriel Cañellas (AP, PP)–, i fins al 2005 no es va eliminar la «h» del topònim seguint la normativa de Fabra. Els que volen recuperar aquesta lletra muda esgrimeixen raons històriques, i ja se sap que en qüestions de noms propis s'hi barregen sentiments i emocions, la millor manera per fer aflorar divisions i sobretot activar els anticossos que en alguns sectors genera el terme *català*.

El debat, que els lingüistes ja han tancat apel·lant a la normativa i la unitat de la llengua, no escapa a ningú que va més enllà de la recuperació d'aquesta lletra muda. La intenció de la batlessa és poder fer oficial la nomenclatura castellana al costat de la catalana, amb «h» o sense. Una gota més del degoter que el PP està dei-

DADES

Maó. Capital administrativa de Menorca i seu del Consell Insular. L'illa de Menorca se situa al bell mig de la Mediterrània Occidental, gairebé equidistant de terres africanes, itàliques i ibèriques, i és la més septentrional de les Balears.

Ús de la llengua. Menorca és l'única de les illes on hi ha una majoria catalanoparlant, al voltant d'un 62% de la població. Els que es declaren castellanoparlants no arriben al 20%. Una part es declaren bilingües i hi ha un col·lectiu estranger important.

Població (2010). 29.050 hab.

Grups polítics. PP (13), PSOE (8). Alcalde: Àgueda Reynés (PP, 2011)

Dominacions. L'illa de Menorca va canviar vuit vegades de sobirania durant el segle XVIII (entre elles, tres angleses i una francesa) fins al pas definitiu al Regne d'Espanya el 1802.

xant caure sobre la llengua: Palma es convertirà en Palma de Mallorca i IB3 emetrà les pel·lícules en castellà.

Un degoter que pot complir més la situació de la llengua a les Illes. El seu ús, explica el lingüista menorquí Joan Francesc López Casanovas, «ha canviat radicalment i el percentatge de castellanoparlants ja supera el de catalanoparlants. I segons l'última enquesta del govern balear del 2010, la zona metropolitana de Palma i Menorca són els dos indrets on hi ha hagut més retrocés». Menorca, però, encara és l'única de les illes on hi ha una majoria catalanoparlant, al voltant d'un 62%. López Casanovas i tots els lingüistes de l'illa han evitat polemitzar sobre la «h» de Maó: «Si et des-acrediten Borja Moll, Fabra o l'IEC... què has de dir».